

dubium vocabantur, aut saltem insanis opinionibus et ludibriis phantasiae deturpabantur.

ARTICULUS III.

DE FACULTATE SENTIENDI.

70. Facultatem sentiendi mediante organo corporeo animae nostrae inesse certissimum est. Indicat autem vim illam simplissimam, qua percipimus mutationes factas in corpore nostro, sive hae ab impressionibus objectorum externorum, ut in sensationibus resistentiae, extensionis, etc. sive a quadam agitatione interna partium corporis nostri provemant, ut in sensationibus sitis, famis, etc.; et en distinctio sensationum in *externas*, et *internas*. Internae istae sensationes non debent confundi cum sensu intimo, seu cum *interno sensu sui ipsius*, suarumque affectionum, et *sensu interno* aliquarum notionum, praesertim moralium de quo loquemur in Ethica. Vis enim sentiendi se ipsum, est animo essentialis, etiam quoad actuale exercitium; non eget ullo extrinseco determinativo; debet supponi ante quamcumque aliam perceptionem (1); nihil horum dici potest de facultate percipiendi mutationes corporis nostri; ergo hae facultates formaliter distinguuntur.

Qua ratione vis haec sentiendi a motionibus corporis determinetur, satis colligitur ex dictis (2). Hic vero inquiremus dumtaxat, quomodo ope hujus facultatis *primitiva* existentiae corporum et experimentalis cognitio acquiratur: an immediate ex sensatione tamquam factum quoddam, an vero mediante iudicio quodam implicito? Advertendum est autem, quaestionem hanc esse prorsus distinctam ab illa, quam instituimus in Logica (3) adversus idealistas: haec enim jam supponit certam cognitionem existentiae corporum in genere, et philosophice inquit dumtaxat modum, quo in *primam* eorum cognitionem animus pervenit.

71. Galluppi, in opusculis recens editis (4), primam sen-

(1) *Logicae* part. II. artic. 3. n. 45.

(2) Cap. 2. art. 4. n. 49.

(3) Part. II. art. 8.

(4) *Elementi di Filosofia*, tom. 2. cap. 2. § 12.

tentiam amplectitur, statuens quamlibet sensationem esse non solum subjectivam, sed immediate objectivam, id est, relativam ab objectum, et eodem modo ac sensus nostri *ego* exhibet subjectum internum, et conscientia modificationes hujus subjecti, ita sensationes exhibent immediate objecta externa. Cum enim, inquit ipse, omne objectum vel est *ego*, et meae modificationes, vel aliquid mihi extrinsecum, et cum *ego* et meae modificationes, ac proinde etiam sensationes, sint objectum conscientiae ab ipsa conscientia distinctum, remanet ut objecta externa sint objecta immediata sensationum ab ipsis sensationibus distincta. Dicere in super: *sentio, et illud quod sentio non est aliquid*, idem est ac dicere: *sentio, et non sentio*.

Hisce rationibus non acquiescimus, et oppositam sententiam defendimus. 1°. Nequit dici quaelibet sensatio immediate objectiva, quia adsunt etiam sensationes revocatae, et phantasmata ad arbitrium conficta, quae et relativa sunt, et aequali frequenter vividitate animum afficiunt: nihilominus existentiam talium objectorum non arguunt. 2°. Sensationes formaliter acceptae possunt spectari ut objectum sui ipsarum; ergo illa expressio: *sentio et illud quod sentio non est aliquid*, absurda non est, nisi istum sensum haberet: *experior in me affectionem, et non experior*; semper autem *per se* loquendo remaneret potestas quaerendi, utrum talis affectio habeat objectum externum, nec ne; e. g. in sensationibus doloris, coloris, etc. 3°. Sensatio formaliter spectata, toto genere differt ab objectis externis eorumque proprietatibus; nequit igitur sine aliquo medio existentiam objecti externi indicare: ad hoc enim requiritur, ut eam spectemus tamquam aliquid necessario connexum cum reali praesentia talis objecti. Certum igitur videtur esse, requiri aliquod implicitum iudicium, quo ex praesentia sensationum existentia objectorum practice inferatur. Sic animus, e. g. pueri, vix corpori conjunctus, experietur sane diversas affectiones gratas et ingratas; cumque illas non semper volenti adesse, istas vero etiam renitenti sese offerre experimentaliter deprehendat, iudicio practico et experimentali inferet sui corporis, aliorumque objectorum extra se, existentiam. Iudicium hoc magis magisque confirmabitur ex affectionibus indigentiae, quibus subsidium ab extrinseco fertur. Neque iudicium hoc experimentale adversatur statui infantis; non enim requirit expeditum rationis usum.

72. Non sequimur pariter doctrinam eorum, qui cum Condillac aliisque, sensationibus dumtaxat tactus hanc prerogativam tribuunt, ut ex ipsis immediate existentia corporum cognoscatur. Nam etiam ejusmodi sensationes formaliter acceptae, sunt toto genere diversae ab objectis externis, et licet dicantur continere sive exhibere quamdam oppositionem nobiscum, quia *resistentiae sensum* ingerunt, simile quid experimur in sensationibus ingratis, e. g. odoris, saporis, etc. quando eas removere nequimus. Statua igitur Condillac, sine aliquo judicio practico, spectabit pariter sensationes tactus tamquam subjectivas sui ipsius affectiones, seu imagines sibi contrarias vel molestas, quin eas ad objecta transferat (1).

(1) Quaestio haec de primitiva mentis nostrae cognitione circa existentiam corporis nostri et aliorum corporum, videtur nobis magis esse connexa cum quaestione de modo concipiendi et explicandi mutuam unionem ac dependentiam animi et corporis, quam cum generali quadam disquisitione circa modum, quo mens nostra a *subjectivo*, ut ajunt, transeat ad *objectivum*, ad quod determinandum, plura postremis hisce temporibus excogitata fuerunt systemata, quale est, ex parte, etiam illud cl. Rosmini superius a nobis laudatum. Verum haec disquisitio in genere frustranea videtur. Si autem in particulari, relate ad affectiones a corpore nostro et aliis corporibus dependentes, spectetur, facile reducit, ut nuper diximus, ad quaestionem de modo unionis animae cum corpore, et facile solvitur per necessariam animae activitatem in corpus, adjecto quodam implicito et experimentali sive practico judicio. Quod vero in genere spectata sit frustranea, evidens fit ex eo, quod nequeat esse alicujus usus imprimis in determinanda, ut ajunt, objectivitate nostri *ego*, cogitantis. Etenim perceptio nostri *ego*, nedum illa quam vocant *sentimentalem*, sed etiam rationalis *directa* animo nostro essentialis, necessario fit in concreto, in eaque actus percipiendi et objectum perceptionis realiter et formaliter identificantur, cum et natura talis objecti determinat talem actum, et talis actus determinat statum actualitatis ipsius objecti.

Unde non satis consulto et recte nonnulli systematici auctores in tali etiam cognitione, sive idea nostri *ego*, conantur distinguere, vel potius separare *subjectivitatem* ab *objectivitate*; aut saltem tali cognitione rationali et directa non supposita, putant se posse antecederet in animo nostro detegere et admittere conceptum quemdam intellectualem, sive ideam alicujus *esse* universalis a nobis independentis. Quid enim videri debet minus cohaerens, quam sententia admittens conceptum rationalem, sive ideam cujusdam *esse* distincti et a nobis independentis, in ani-

ARTICULUS IV.

DE FACULTATIBUS IMAGINANDI, ATTENDENDI, REFLECTENDI, IDEAS RETINENDI, ET ABSTRAHENDI.

73. *Vis reproducendi sensationes olim habitas*, facultas imaginandi vel *phantasia* nuncupatur. Actualis reproductio praeteritae sensationis dicitur *phantasma*; et quidem *verum*, si eodem modo quo fuerat res percepta reproducatur; *fictum*, si diversa ratione. Facultas haec dicitur etiam *phantasia* per oppositionem ad intellectuales mentis operationes; unde vis reproducendi perceptiones olim habitas latius patet, quam *phantasia*. Non omnia, quae olim sensitivus, nec eodem modo associata, imaginatione; et en duo phaenomena, quae phantasiam cum aliis animi facultatibus connexam esse docent, simulque ostendunt, eam et a vi sentiendi, et a conscientia sensationum distinctam esse.

Ut aliquid olim perceptum diinceps imaginationi occurrat, cum aliquo attentionis gradu percipi debet: secus instar eorum quae passim sensus afficiunt, et velut umbra praetereunt, nunquam imaginationi exhiberetur. Est autem *attentio, animi conversio ad rem unam, vel aliquam ejus proprietatem, prae ceteris considerandam*. Si haec animi conversio cum deliberatione fiat, et se porrigat ex una in aliam perceptionem, constituit *reflexionem* stricte sumptam: si vero fiat simpliciter propter majorem dumtaxat rei singularitatem, attentionis limites non excedit, et est *reflexio* latiori sensu accepta.

74. Helvetius, Condillac aliique sensistae, omnem atten-

mo nondum se ipsum sive suam actualitatem, rationali conceptu sive idea apprehendente? Fierine potest, ut fundamentum talis ideae a priori sit dumtaxat confusus quidam *sentimentalis* conceptus, sive *sensus* nostrae actualitatis? Nonne, hic est nobis communis cum belluis? Deinde, si existentia objective realis quarundam rerum extra nos, sive ab animo nostro realiter distinctarum, probetur invicte, licet generatim, ex invincibili nostrae rationalitatis propensione, sicut fecimus in Logica (Part. 2. art. 8.), jam idealismus radicitus convellitur: argumentum namque istud non est dumtaxat sentimentale, sed rationale et philosophicum. Quod si ita, systematica disquisitio de eo, quomodo mens de *subjectivo* transeat ad *objectivum*, etiam hac in re nullius est usus, sive frustranea videri potest.

tionis et reflexionis naturam in sola majori sensationum vividitate constituunt, cum juxta ipsos operationes et facultates animi non sint nisi *sensibilitas transformata*. Sic dum aequae sensationibus afficimur, nil praeter ipsas in animo occurrit; si una ex his fiat vividior, statim evadit *attentio*; si vividitas ex una in alias sensationes transferatur, fit *reflexio*. Falsitatem hujus doctrinae, praeter dicta [1] de distinctione attentionis a sensibilitate, haec etiam evincunt: 1°. Frequenter vividitas sensationis sequitur tamquam effectus attentionem, quando ex consideratione rei ejusque proprietatum, id quod debilius nos afficiebat deinceps magis praeter ceteris nos percillere experimur. 2°. Simultaneas objectorum perceptiones vividitas confundit, attentio confusas ideas discernit. 3°. Quando attendimus, vividitatem ab attentione et sensatione distinguimus. 4°. Vividitas sensationum, non pendet ab appetitu sicut attentio, per quam animus facilius defigitur in ea, quae magis delectant.

75. A vero pariter distat doctrina Bonneti et Robineti. Ille enim attentionem animi per ejus reactionem in fibras ab extrinseco commotas; iste vero per duplicem reactionem, et animi in suam modificationem et fibrae in suum motum, explicat, atque ex hoc vividitatem sensationum ac motus fibrarum deducunt. At in primis cum reactio, ut docent physici, fiat in partem oppositam, minuit non vero auget motum. Deinde nec motus fibrae, nec modificatio animi, potest spectari tamquam ens per se existens in quod exeratur reactio, et si animus aliquo modo reagat in sui modificationem, reactio haec erit ejusdem consideratio. Praeterea cum fibrae nequeant agere in animum [2], ejus operatio in fibras non erit *reactio*, sed *actio*; quae quidem actio cum in sensationibus actualibus indirecte tantum, removendo scilicet extrinseca impedimenta ut sensus vehementius afficiantur, exeratur, et tam in his quam in revocatis sensationibus non sit communiter in nostro arbitrio, sicut attentio, patet non posse constituere attentionem.

76. Diximus [n°. 73.] necessarium esse aliquem attentionis gradum ad sensationem, ut postea absente objecto possit reproduci per imaginationem. Sed animus non posset attentionem convertere ad suas affectiones, nisi haberet vim eas praesentes retinendi. Est itaque *retentio actus animi*

[1] Cap. 1. art. 1. n°. 5.

[2] Cap. praeced. art. 4. n. 48.

*nostri, quo in intuitionem suarum perceptionum perseverans, eas pro lubito praesentes sibi conservat: et en alius nexus facultatum animi nostri, unde una ab aliis adjuvatur. Sensatio quaelibet in concreto accepta, exhibet objectum singulare et omnimodi determinatum: hinc si animus ad solam sensibilitatem coarctaretur, nunquam cognitiones abstractas et universales haberemus. Porro innuimus in Logica (1), animum nostrum ope abstractionis ideas aliquas universales sibi efformare. Ut itaque completa hac de re notio habeatur, sciendum est mentem abstrahendo analytice procedere: conceptum enim velut in partes dissolvit, dum unam ejus partem a ceteris sejungit; quod triplici modo accidere solet; 1°, cum objecta in natura separata, sed in perceptione conjuncta, separamus; 2°, cum ea, quae nec in natura, nec in perceptione totali sejunguntur, sejungimus; 3°, cum proprietatem rei physice aut moraliter inseparabilem, a subjecto separamus [2]. Non quilibet iste modus abstrahendi, nec per se solum constituit abstractionem, de qua sermo: ut enim idea universalis habeatur, non sufficit partem concreti sejunctam a ceteris, e. g. caput a reliquis membris, seorsum spectare, sed requiritur, ut proprietates vel proprietates a subjecto sejunctae et per modum unius consideratae, sint aliquid *aptum inesse multis, et praedicari de multis divisim*. Inde confirmatur, quod alias diximus [3], esse universalem, sicut nec omnis universalis est abstracta, non omnem ideam abstractam, scilicet ope abstractionis efformata; quamvis semper idea universalis etiam alio modo acquisita, sit forma sine subjecto, ideoque quid abstractum.*

77. Per synthesis componimus perceptiones olim habitas eadem vel diversa ratione, et hinc desumitur explicatio alterius phaenomeni imaginationis (num. 73.) indicati. Sed

[1] Part. 1. art. 1. n. 3.

[2] Exempla pro his tribus diversis analysis modis possunt esse ista: 1^m. Quando ideam complexam vel collectivam, e. g. mundi, urbis, exercitus, etc. in suas partes, sive diversa particularia objecta quae complectitur, quaeque tantum, ut patet, in totali perceptione per modum unius sunt conjuncta, dissolvimus. 2^m. Quando in idea, e. g. bruti sensum et vitam animaleam, quae neque in objecto neque in totali conceptu illius separantur, mente sejungimus. 3^m. Quando e. g. albedinem quae a re alba, vel rationalitatem quae ab ente rationali physice, aut superioritatem quae a superiore moraliter, nequeunt separata consistere, conceptu nostrae mentis velut formas quasdam separatas exhibemus.

[3] Logic. part. 1. artic. 1. n. 3. in 1. nota.

imaginatio, vel voluntatis imperio subicitur, vel sine lege vagatur: si primum phaenomeni ratio est manifesta; etenim si uni subjecto proprietates aliorum, vel partem unius partibus alterius aut aliorum, cogitatione jungamus, aderit phantasma objecti numquam visi. In altero autem casu res est explicatu difficilior: modum enim ignoramus, quo nervuli sensorii eodem motu agitari soleant, objectis absentibus, ac antea agitabantur. Si cum quibusdam dicas, *spiritus animales*, seu fluidum quoddam elasticum in diversa vestigia, a praecedentibus sensationibus in cerebro relicta influere, et opportunum instaurandis praeteritis sensationibus nervulorum motum exitare, jam posito quod fluidum illud inordinata quadam ratione, ut fit in aegris, per cerebrum excurrat, et in vestigia contigua, licet discrepantium nullumque naturalem nexum habentium rerum, impingat, aderit animo determinativum ad diversam synthesisim inter diversas perceptiones earumque proprietates efformandam. Quod si a sola idearum sensilium diversa quadam conjunctione directe repetere velles explicationem huius phaenomeni, tunc supponendum erit, nullas praeteritas sensationes ab animo revocari, nisi praecedat aliqua, licet debilis, actualis sensatio, cujus frequenter nec reflexam conscientiam habemus. In ipsa itaque, sive potius in quadam ipsius similitudine cum rebus olim perceptis, aderit ratio sufficiens, cur hoc potius quam illo modo revocatas perceptiones animus nectat, eaque sibi exhibeas, quae primo talem determinatam associationem non habebant.

78. Quae hic de phantasia sive imaginatione diximus, spectant dumtaxat ad communiora et magis obvia ejus phaenomena explicanda. Constat porro, tot esse, tamque mira, diversa alia phaenomena phantasiae, tantaque istius vis, ut horum sufficiens explicatio nequeat dari, nisi pluribus notionibus physiologiae et pathologiae in subsidium vocatis, habitoque respectu ad diversas sensibilitatis, irritabilitatis nervorum, physicae cujusque temperationis, ac infirmitatis, etc. gradus. Et sane, quis ignorat debilem foemineum sexum magis prae viris, pueros prae adultis, infirmos prae sanis, imaginationis ludibriis communiter agitari? Nonne multae et interdum terrificae imaginationes, quae mentes aegrorum dui noctuque afflictant, cessante aegritudine sponte abeunt? Nonne etiam multae aegritudines a sola imaginatione originem trahunt, vel in illa tantum sitae sunt, cum illa dumtaxat correctae sive abactae, mox vel saltem facile, pristinae restituntur sanitati? Probant id fere innumera facta, quae optime

norunt physiologiae, pathologiae, necnon medicae artis diligentes cultores, qui in multis aegrotis potius imaginationem abigendae, quam aliis remediis adhibendis praecipuam solent impendere curam. Praeterea vis imaginationis interdum est talis, ut eosdem prorsus ac verae causae frequenter producat effectus. Sic, ut refert Andreolus, homo quidam qui sibi persuaserat, ita se excrevisse sive corpore intumuisse, ut e cubili egredi non valeret, dum alienis manibus, ad emendandum scilicet phantasiae errorem, foras ipso renitente effertur, in transitu per limen sibi ossa comminui vehementer conquestus, ex sola doloris et timoris vivida apprehensione, mox vita excessit. Nonne et famula quaedam hero suo venam pedis incidi conspiciens, talem in proprio pede doloris sensum experiri est arbitrata, ut ex tunc pedem movere non valeret, et decumbere cogeretur, donec et ipse herus convalesceret? Nonne praeterea, si quadam felici deceptione nonnullis phantasticis aegrotis persuadeas, ablatam esse, e. g. doloris causam, vel te habere modum arcanum simplici actu eam removendi, poteris illis statim sanitatem restituere vel saltem lenire dolorem. Certe vir ille simplex et rudis, qui sibi a medico oblatum chartae frustulum in quo praescribatur medicamen sumendum, loco ipsius medicaminis sumpsit, medicaminis effectum quem optaverat et secuturum expectaverat, non nisi ex vi admodum intensae imaginationis revera obtinuit. Sexcenta alia possent proferri exempla, praesertim de illis, qui proni sunt ad nervi systematis irritationem, convulsionem, membrorum tremitus, capitis, ut dicunt, accensionem, etc.

Effectus isti imaginationis plurimos hominum vere infelices constituunt, vehementiamque phantasiae plus certe damni, quam utilitatis humano generi contulisse in aperto est. Unde patet, quantopere interesse debeat omni studio adlaborare ad eam compescendam, et tamquam veram aegritudinem medendam. At nostrae aetatis plerique doctores potius ad illius vim augendam totis viribus incubunt, dum doctrinam, si tamen hoc nomine sit appellanda, *mesmerismi*, sive ut nunc vocare placet, *magnetismi animalis* (1), promovent. Verum

(1) Juvat hic subjicere breve quoddam huius animalis magnetismi specimen, eo quod hac nostra aetate, in Gallia praesertim et Germania, non solum in multorum ore, verum et in aestimatione plurimi haberi videatur. In ejus porro expositione duces sequemur cl. Debreyne (*Pensées d'un croyant cathol. Examen du magnét. animal.* Paris. 1839.), qui eruditissime simul ac

utinam in hac doctrina dumtaxat nihil scientifici contineretur, quod utique ferendum facile esset! At quis sanae men-

sapientissime, quae hac de re dici possunt, in unum colligere atque exhibere voluit.

Sexaginta ab hinc annis medicus Germanus, nomine Mesmer (*Mémoire sur la découverte du magnét. animal. 1779.*), supposuit existentiam animalis cujusdam fluidi imponderabilis, transeuntis de uno humano corpore in aliud dependenter a quibusdam personarum et rerum adjunctis; mirosque producentis effectus in foeminis praesertim vel infirmis; ad quod praestandum, ut refert Bouillaud, magno utebatur apparatu, tam quoad locum, quam quoad instrumenta metallica, concentus musices, vel humanae vocis. Magnus hic apparatus nunc temporis obsolebit, ejusque locum tenet simplex oculorum magnetisantis defixio in magnetisandum, tactus extremitatis digitorum, donec calor vitalis ad aequalitatem pertingat, applicatio manuum ad caput, pectus, pedes magnetisandi, eorumque successiva ac pluries iterata translatio a capite per totum usque ad pedes, ac tandem ultra hos limites protensio; diversi praeterea alii gestus et signa, atque potissimum *patheticae* sive commovendis magnetisandorum animis idoneae allocutiones, quae simul aestimationem ac affectum erga magnetisantem, fiduciamque effectus obtinendi ingere-re valeant. Eliguntur autem magnetisandi praecipue illi, qui sunt magnae sensibilitatis, facile irritabiles, propensiores ad effectus ciendos, ut mulieres, pueri, aegroti, melancholici, icterici, epileptici, etc. iique rudiores prae caeteris; quos nempe magnetisans, vir animi et corporis dotibus excellens, de facili sibi quodammodo subdere, eorum affectibus et imaginationi imponere queat.

Praecipui effectus huic magnetismo attributi, sunt sequentes: 1°. Magnetisatus incipit oscitari, pendulari, caput huc illuc declinare, tremore quodam et convulso nervorum fibrillarumque motu, instar electricae concussionis, agitari; subsequitur quidam stupor, sive immobilitas plus minusve perfecta membrorum, somnus ac sopor, desitio extrinsecae sensibilitatis, ac demum *somnambulismus*, sive status soporis cum usu organi vocis et facultate loco-motiva conjunctus; haec tamen omnia, inquirunt ipsi, non nisi per gradus quosdam successivos, iteratis videlicet conatibus magnetisandi, obtinentur. 2°. In *somnambulismo* supponitur fieri evolutio facultatum, quas vocant *clairvoyance*, *lucidité*, *intuition*, quaedam nempe interna praevisionis; visio in tempore, sive praeterito et futuro; in spatio, sive rerum longe dissitarum; et in materia, sive per media corpora opaca; prophetisatio ac divinatio occultarum cogitationum et affectionum mentis, internae aegrorum etiam absentium dispositionis; loci et naturae alicujus infirmitatis, remediorum, etc. determinatio, facta vel ab artis medicae imperitis. 3°. Transpositio sensuum, et praesertim vi-

tis ferre poterit, ingens ex ipsa detrimentum nedum in Religionem, sed et bonos mores dimanare?

sio sine luce et oculis, id est, per frontem, occiput, inferiorem ventris partem, et digitorum extremitatem, subtractio vel restitutio sensibilitatis aut movilitatis alicujus membri corporis, voluntatis actu vel solo mentali magnetisantis praecepto producta; communicatio cogitationum sine ullo extrinseco signo, etc. et tandem horum omnium oblitio in reditu ad statum vigiliae.

Scientificus hujusmodi doctrinae, ut ita dicam, valor, melius certe nequit in primis cognosci, quam ex testimoniis doctorum, qui experimenta hac de re accurate inspicere studuerunt. Jam vero, nedum ad annum 1784 quando Deslon discipulus Mesmeri promittebat, se rem probaturum, deputati jussu regio ex Parisiensi scientiarum Academia, et ex regia medicorum societate viri doctissimi, scilicet Benjamin Franklin, Majeault, Leroy, Bailly, Sallin, Darcet, De Bory, Guillottin, Lavoisier, ad inquirendum super hoc, non aliud agnoverunt; quam istud: *Que l'imagination faisait tout, que le magnétisme était nul*; et in ultima relatione unanimiter intulerunt: *Le fluide magnétique n'existe pas, le magnétisme animal est nul, et les moyens employés pour le mettre en action sont dangereux*; verum etiam alii quator, Poissonnier, Caille, Mauduyt, et Andry, id ipsum inquirere jussi, paucis post diebus, id est, 15. Augusti, in eandem ierunt sententiam: *Que la théorie du magnétisme animal est un système absolument dénué de preuves, que les moyens employés pour le mettre en action peuvent devenir dangereux, et que les traitemens faits par ces procédés peuvent déterminer des accidens spasmodiques et convulsifs très-graves*. Verum quidem est, quod post longum sane silentium, videlicet anno 1825, dum postulato medici Foissac regia medicorum societas annuens, de doctrina hac inquirere jussit, deputati ad eam viri, licet multa imaginationi et fictioni tribuerent, negativam dumtaxat, ut habetur apud D. Bouillaud, protulerint sententiam: *La commission s'est bornée à dire qu'elle a vu un trop petit nombre de faits, pour oser prononcer*: at anno 1837. mense Februario, ejusdem Academiae consilio, cum et doctrina haec et praesertim experimenta magnetisatoris Berna, ad trutinam vocata fuerunt, viri ad id deputati, DD. Roux, (praeses), Bouillaud, Cloquet, Emery, Pelletier, Caventou, Cornac, Oudet, Dubois (d' Amiens), mense Julio (*Extrait de la Revue médicale*) in septima tandem conclusione sic mentem suam aperuerunt: *Nous vous dirons que Mr. Berna s'est fait, sans aucun doute, illusion à lui même, lorsque le 12 février de cette année, il a écrit à l'Académie royale de Médecine, qu'il se faisait fort de nous donner l'expérience personnelle..... des faits concluants..... les faits*